

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษา การปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ซึ่งผู้ศึกษา ได้กำหนดวิธีดำเนินการศึกษาดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่มีเวลาปฏิบัติงานในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน อำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 330 คน (ทะเบียนงานสถิติสำนักงานสาธารณสุขอำเภอโพธิ์ตาก.2553 : 2)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่ปฏิบัติงานจริงในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน อำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย โดยการสุ่มอย่างง่ายโดยมีขั้นตอนการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง คั้งนี้

- 2.1 หาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการคำนวณจากสูตรของยามาเน่ (Yamane.

1973 : 727)

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนของประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดในที่นี้ใช้ร้อยละ 0.05

แทนค่าสูตรดังนี้

$$n = \frac{330}{1 + 330 (0.05)^2}$$

$$= 180.82$$

ขนาดตัวอย่างที่ใช้สำหรับการศึกษารั้งนี้ จากการคำนวณได้ 180.82 คน ซึ่งไม่เป็นจำนวนเต็ม ทางผู้ศึกษาจึงได้ปัดขึ้นและใช้ขนาดตัวอย่างอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจำนวน 181 คน

2.2 จัดสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่าง อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในตำบลต่าง ๆ โดยการเทียบบัญญัติไตรยางศ์จากสูตร ดังนี้

จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำบล = $\frac{\text{จำนวน อสม. ตำบลนั้นทั้งหมด} \times \text{หนึ่งร้อยแปดสิบเอ็ดคน}}{\text{สามร้อยสามสิบคน}}$

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ที่	ชื่อตำบล	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	โพธิ์ตาก	111	61
2	โพนทอง	144	79
3	ด่านศรีสุข	75	41
รวม		330	181

ที่มา : ทะเบียนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอโพธิ์ตาก ปี พ.ศ. 2553

2.3 เลือกกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเพื่อแจกแบบสอบถามในแต่ละตำบล ใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยรวบรวมรายชื่ออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านแต่ละตำบล แล้วจับสลากออกมาทีละ 1 คน แล้วบันทึกรายชื่อที่ได้ นำสลากที่จับได้ใส่ลงในกล่องเพื่อความเท่าเทียมกันของการสุ่ม หลังจากนั้นจับรายชื่อคนต่อไป กรณีที่จับสลากรายชื่อซ้ำให้จับใหม่จนกว่าไม่ซ้ำรายชื่อเดิม จนครบตามจำนวนที่ต้องการ 181 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปที่เป็นข้อมูลจริงของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานและตำบลที่อยู่อาศัย

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ทั้ง 5 ด้าน โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด ซึ่งให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย

การสร้างและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การสร้างแบบสอบถามเพื่อการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดขอบเขตของคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวความคิด วัตถุประสงค์และองค์ประกอบที่ทำให้ทราบถึงระดับการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของ

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย แล้วนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม

3. นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ แก้ไข และเสนอแนะปรับปรุงเพื่อความเหมาะสมและถูกต้องของแบบสอบถาม

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญให้พิจารณา และทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ภาษาและประเมิณผล โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) ซึ่งให้ระดับความคิดเห็นในแบบสอบถามแต่ละข้อ ดังนี้

ไม่สอดคล้อง = -1

ไม่แน่ใจ = 0

สอดคล้อง = +1

ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

4.1 นายมะณู บุญศรีมณีชัย วุฒิการศึกษา สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (สม.) สาขา การบริหารสาธารณสุข ตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองคาย เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

4.2 นางบัวเรียว กิริยา วุฒิการศึกษา กศ.ม.(ภาษาไทย) ตำแหน่ง ครูผู้สอน โรงเรียนโพธิ์ตากพิทยาคม อำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

4.3 นายสายัณห์ มูลทาทอง วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขา การบริหารการศึกษา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลศรีเชียงใหม่ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติและการวัดผล

ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามเท่ากับ 1 ทุกข้อ

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับอาสาสมัครสาธารณสุขตำบลหนองปลาปาก อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ซึ่งมีลักษณะเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 100) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .94

6. จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือรับรองและแนะนำตัวผู้ศึกษาจากวิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดหนองคาย และกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้อาสาสมัครสาธารณสุขตอบแบบสอบถาม

2. ส่งหนังสือแนะนำตัวผู้ศึกษา จากวิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พร้อมแบบสอบถามไปขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยผู้ศึกษาเป็นผู้ดำเนินการแจกและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง และผู้ศึกษาได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งหมด 181 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ทุกชุด ในวันที่ 18 มีนาคม 2554

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ ปรากฏว่าสมบูรณ์ทุกฉบับ
2. นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ ลงรหัสตามแบบการลงรหัส (Coding Form)
3. นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้ว ให้คะแนนแต่ละข้อจากอำนาจการจำแนกรายข้อ ในแบบสอบถามกำหนดไว้ 5 ระดับ ให้คะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 100)

ระดับการปฏิบัติงานมากที่สุด	กำหนดให้ 5 คะแนน
ระดับการปฏิบัติงานมาก	กำหนดให้ 4 คะแนน
ระดับการปฏิบัติงานปานกลาง	กำหนดให้ 3 คะแนน
ระดับการปฏิบัติงานน้อย	กำหนดให้ 2 คะแนน
ระดับการปฏิบัติงานน้อยที่สุด	กำหนดให้ 1 คะแนน

4. นำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้วไปประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ พร้อมทั้งสร้างตารางแจกแจงความถี่เพื่อแปลความหมายตามระดับการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีขั้นตอน ดังนี้

4.1 หาพิสัยของข้อมูล โดยพิจารณาการกระจายข้อมูลหรือความแตกต่างระหว่างค่าของข้อมูลว่ามีค่าแตกต่างกันมากหรือน้อย ซึ่งจะเกี่ยวกับการกำหนดช่วงหรืออันตรภาคชั้นของข้อมูล กล่าวคือ ถ้าข้อมูลมีการกระจายมากควรกำหนดจำนวนอันตรภาคชั้นให้น้อย เพื่อให้มีข้อมูลทุกช่วง

4.2 กำหนดจำนวนช่วงหรืออันตรภาคชั้น พิสัย = ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด - ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด (Class interval) ของข้อมูล จำนวนช่วงจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับผู้จัดทำตาราง โดยทั่วไปกำหนด จำนวนช่วงประมาณ 7-12 ช่วง

4.3 คำนวณความกว้างของช่วงแต่ละช่วง (i) โดยคำนวณจากสูตร

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของช่วง} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วง}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

กรณีความกว้างของช่วงที่คำนวณได้เป็นเลขทศนิยม ให้ปัดเศษขึ้นเป็นจำนวนเต็ม ไม่ว่าทศนิยมจะมีค่ามากกว่าหรือน้อยกว่า .5 ก็ตาม เช่น ถ้า (i) เท่ากับ 2.4 ให้ใช้ (i) เป็น 3

4.4 เขียนช่วงข้อมูลในแต่ละชั้น โดยเริ่มจากชั้นของข้อมูลที่มีค่าต่ำสุดไปหาชั้นของข้อมูลที่มีค่าสูงสุด หรือเริ่มจากชั้นของข้อมูลที่มีค่ามากที่สุดไปหาชั้นของข้อมูลที่มีค่าน้อยก็ได้

4.5 นับจำนวนค่าของข้อมูลที่ตกอยู่ในแต่ละช่วง โดยทำเครื่องหมายขีด (/) แทนค่าของข้อมูล เช่นเดียวกับการสร้างตารางแจกแจงความถี่ของค่าแต่ละค่า หาจำนวนความถี่ของข้อมูลในแต่ละช่วง โดยนับจากรอยขีด

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนตามระดับความสำคัญของการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 อสม.มีระดับการปฏิบัติงานมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 อสม.มีระดับการปฏิบัติงานมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 อสม.มีระดับการปฏิบัติงานปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 อสม.มีระดับการปฏิบัติงานน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 อสม.มีระดับการปฏิบัติงานน้อยที่สุด

5.กรณีแบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ผู้ศึกษานำข้อมูลทั้งหมดมาจัดให้เป็นระเบียบหมวดหมู่ โดยการจัดกลุ่มข้อความหรือประโยค (Grouping) ที่มีลักษณะหรือความหมายเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน โดยการใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้นำหลักสถิติมาประกอบการวิเคราะห์แบบสอบถาม ดังนี้

1.สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2.การวัดระดับการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.สถิติทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ตามตัวแปร เพศ ใช้ t -test (Independent samples) และตัวแปร อายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานและตำบลที่อาศัยอยู่ ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญของการทดสอบที่ระดับ .05 กรณีพบว่ามีความแตกต่างจะใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffe) (ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวิสุ และพีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์. 2550 : 146-147)

4.การวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะ จะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และแจกแจงความถี่